

V sociálních službách chybí třikrát více pracovníků než v roce 2020

Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR provedla po 3 letech rozsáhlé dotazníkové šetření, které zjišťovalo, kolik zaměstnanců aktuálně chybí v sociálních službách. Zatímco v roce 2020 poskytovatelé sociálních služeb postrádali zhruba 1 000 pracovníků, nyní je to téměř 3 000.¹

■ **Text: Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA,** prezident APSS ČR;
doc. Ing. Ladislav Průša, CSc., proděkan pro vědu a tvůrčí činnost, Fakulta veřejných politik Slezské univerzity v Opavě

Respondentů, kteří upozornili na nedostatek zaměstnanců, bylo 59 %. Nejvíce chybí pracovníci v sociálních službách, tedy pečovatelé a pečovatelky (konkrétně 1 305), následují další profese jako zdravotničtí pracovníci (všeobecné sestry, praktické sestry a další nelékařské profese), sociální pracovníci, technicko-hospodářské a administrativní profese, ale i pedagogičtí pracovníci.

Nedostatek pracovníků v sociálních službách, zejména pečovatelek, pečovatelů a zdravotních sester trápí v rozdílném měřítku všechny evropské země. Řada západoevropských zemí nevyužívá naplno kapacity sociálních služeb právě z důvodu nedostatku zaměstnanců. Pokud srovnáme počty chybějících pracovníků v jednotlivých krajích, nejvíce pracovníků chybí poskytovatelům sociálních služeb v hlavním městě Praze (420), Středočeském (387) a Jihomoravském (374) kraji. Naopak nejméně pracovníků postrádají poskytovatelé v Libereckém (98), Karlovarském (103) a Jihočeském (115) kraji.

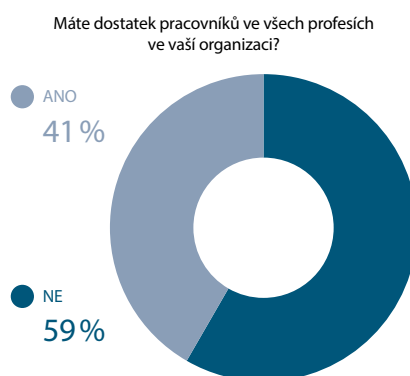
¹ Dle výsledků dotazníkového šetření chybí v sociálních službách konkrétně 2 826 pracovníků.

Tabulka č. 1: Nedostatek pracovníků dle krajů

Kraje	Počet chybějících pracovníků (v absolutních hodnotách)	Kvalifikovaný odhad za celý sektor (v absolutních hodnotách)
Hlavní město Praha	307	420
Jihočeský kraj	84	115
Jihomoravský kraj	273	374
Karlovarský kraj	75	103
Kraj Vysočina	140	191
Královéhradecký kraj	106	146
Liberecký kraj	71	98
Moravskoslezský kraj	156	214
Olomoucký kraj	106	145
Pardubický kraj	121	166
Plzeňský kraj	97	132
Středočeský kraj	282	387
Ústecký kraj	134	184
Zlínský kraj	112	153
Celkem	2 063	2 827

➤ Zaměstnávání Ukrajinců

Cílem průzkumu bylo také zjistit, kolik lidí z Ukrajiny je zaměstnáno v sociálních službách. Z výsledků vyplývá, že v sociálních službách pracuje zhruba 1 000 Ukrajinců, což představuje přibližně 1 % zaměstnanců v sociálních službách. Z těchto 1 000 pracovníků jich je 44 % v tzv. režimu dočasné ochrany. Potenciál ke zvýšení počtu zaměstnanců pobývajících na českém území v rámci dočasné ochrany tedy stále existuje.

➤ Řešení existuje, ale zatím je v nedohlednu

Segment sociálních služeb je nejrychleji rostoucím zaměstnavatelským odvětvím. V Evropě v tomto segmentu v současné době pracuje zhruba 11 milionů zaměstnanců, což představuje 5 % veškeré pracovní síly (pro porovnání v zemědělství pracují 2 %). Za posledních 10 až 15 let vznikly 2 miliony nových pracovních míst. Dle odhadů evropské asociace European Ageing Network aktuálně v Evropě chybí až 1 milion pracovníků a evropská strategie péče (EU Care strategy), která byla zveřejněna Evropskou komisí v loňském roce, uvádí, že Evropa bude do roku 2050 potřebovat 1,6 milionu další pracovníků.

Řešení, a to nejen v České republice, ale i na evropské úrovni se již několik let hledají a diskutují. Východisko nebude jednoduché realizovat, ani se nenajde rychle. Týká se to nutnosti zvyšovat odměňování zaměstnanců v sociálních službách, kdy za poskytovatele vnímáme jako důležité spíše zvyšovat zdroje, aby bylo možné více využívat tzv. nenárokové složky mezd a platů (osobní ohodnocení, odměny apod.), než tomu bylo v minulosti. Dále je to snižování fyzické a duševní zátěže, s čímž souvisí i více pracovníků na 1 klienta, a konečně i zvyšování atraktivity a prestiže práce v sociálních službách.

Zlepšování pracovních podmínek se věnuje také strategie Evropské komise – EU CARE STRATEGY.

Nedostatek pracovních sil v EU je stále výraznější, a to i v období po pandemii. Odráží strukturální výzvy, jako je stárnutí populace, dvojitý přechod na digitalizaci a boj s klimatickou krizí, špatné pracovní podmínky v některých odvětvích a profesích a nedostatek kvalifikovaných pracovníků. Nedostatkem pracovních sil je kvůli často obtížným pracovním podmínkám a nízkým mzdám postiženo zejména odvětví péče.

Atraktivitu pracovních míst v oblasti péče může zvýšit zajištění lepších pracov-

Tabulka 2: Nedostatek pracovníků dle pracovního zařazení

Pracovní zařazení	Počet chybějících pracovníků (v absolutních hodnotách)	Kvalifikovaný odhad za celý sektor (v absolutních hodnotách)
Pracovníci v sociálních službách	953	1 306
Sociální pracovníci	252	345
Zdravotničtí pracovníci (všeobecná sestra, lékař, fyzioterapeut, ergoterapeut, nutriční terapeut aj.)	517	708
Pedagogičtí pracovníci	30	41
THP pracovníci (administrativní pracovník, ekonom aj.) a manuální pracovníci (řidič, údržbář, kuchař, pracovník úklidu, prádelny aj.)	311	426
Celkem	2 063	2 826

Řešení, a to nejen v České republice, ale i na evropské úrovni se již několik let hledají a diskutují. Východisko nebude jednoduché realizovat, ani se nenajde rychle.

ních podmínek a mezd podpořeném silným sociálním dialogem, vzděláváním a odbornou přípravou. Pracovníci v oblasti dlouhodobé péče a předškolního vzdělávání a péče by měli mít možnost účinně uplatňovat svá sociální a pracovní práva bez ohledu na typ zaměstnání nebo na to, zda jsou zaměstnanci nebo samostatně výdělečně činní. Poskytování příležitosti k profesnímu rozvoji pracovníkům v oblasti péče prostřednictvím rekvalifikací a zvyšování kvalifikace pomáhá zvyšovat odolnost tohoto odvětví vůči neočekávaným otřesům, jako je například pandemie covidu-19, a pomáhá pracovníkům v jejich kariérním postupu. Lepší pracovní podmínky také pomohou přilákat do této profese více lidí, včetně mužů, a zlepšit tak genderovou rovnováhu v tomto odvětví.

Legální migrace může být klíčovou hnačí silou při řešení nedostatku pracovníků. Již dnes pracuje v sociálním sektoru mnoho lidí ze zemí mimo EU. Migrující pracovníci v oblasti péče však často pracují načerno nebo v nejistých podmínkách. Sdělení „Přilákání dovedností a talentů v EU“ zdůrazňuje, že udržitelné a legální cesty migrace ze zemí mimo EU za práci v odvětví péče by mohly poskytnout příležitost jak migrujícím pracovníkům v oblasti péče, aby začali kariéru v EU, tak zemím EU, aby pomohly uspokojit svou poptávku po pracovních místech. Tyto příležitosti mohou být cenné i pro osoby prchající před ruskou agresí na Ukrajině, zejména pro zkušené pracovníky v oblasti péče, kteří chtějí hle-

dat zaměstnání při pobytu v EU. Je třeba posoudit, zda a do jaké míry by nástroje EU mohly pomoci zlepšit přijímání migrujících pečovatelských pracovníků do EU, a to ke vzájemnému prospěchu všech členských států a zemí původu, a zároveň zajistit etický nábor migrantů. Ve svém závěru, ale i v doporučeních směrem ke členským zemím Evropská komise konstatuje: „Zlepšování péče pomáhá zajistit, aby se ženy i muži mohli rovnocenně zapojit do práce a společnosti a zároveň pečovat o své blízké. Cílem je zajistit, aby pracovníci v oblasti péče měli lepší pracovní podmínky, což by mělo zvýšit odolnost a atraktivitu tohoto odvětví a přispět k vytváření nových pracovních míst, která by odpovídala rostoucí poptávce.“

APSS ČR sdružuje celkem 1 319 zařízení sociálních služeb, z toho se 677 organizací zapojilo do dotazníkového šetření, což je 51%. Celkem 59% dotázaných organizací se potýká s nedostatkem pracovníků. Největší nedostatek pracovníků pociťují v organizacích zřizovaných krajem (65%), církví (64%) a v neziskových organizacích, obchodních společnostech aj. (61%). Nejvíce pracovníků chybí na pozici pracovníků v sociálních službách, celkem 953 pracovníků. Následují zdravotnické profese, ve kterých chybí 517 pracovníků, a dále THP a manuální pracovníci, kterých chybí 311. Organizace, které se zapojily do dotazníkového šetření, uvedly celkem 2 063 chybějících pracovníků napříč pracovním zařazením. Kvalifikovaným odhadem sociální služby v České republice postrádají přibližně 3 000 pracovníků. Nejčastěji zmiňují pracovníky v sociálních službách (1 306) a zdravotnické pracovníky (708). Pokud srovnáme počet chybějících pracovníků v jednotlivých krajích, chybí nejvíce pracovníků poskytovatelům sociálních služeb v hlavním městě Praze (307, resp. 420), Středočeském (282, resp. 387) a Jihomoravském (273, resp. 374) kraji. Naopak nejméně pracovníků postrádají poskytovatelé v Libereckém (71, resp. 98), Karlovarském (75, resp. 103) a Jihočeském (84, resp. 115) kraji.

INZERCE

Děkujeme vám

za další rok naplněný
dobrým pocitem, že naše
spolupráce má smysl.

Krásné Vánoce a štěstí v novém
roce vám přeje váš dodavatel
zdravotnického materiálu

MK MARKET